

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. An idem actus intellectus possit esse clarus, & obscurus; aut certus; &
incertus respectu diuersorum obiectorum formalium, vnusque obiecti
materialis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

opponuntur, quantum eorum actus oppositi sunt, ut in actibus, & habitibus temperantiæ, verbi gratia, & intemperantiæ manifestè cernitur: habitus igitur fidei, & scientiæ æquè opponuntur, ac eorum actus: quare si horum actus ex natura rei oppositi sunt, atque in eodem intellectu non cohærent, sanè ipsi habitus parum habebunt oppositionem: cum igitur iuxta aduersarios eam non habeant, actus etiam fidei, & scientiæ ea necessario carebunt.

13 Rursus probatur nostra sententia, ac potissimum, & ferè vnicum Thomistarum, & Scotistarum argumentum obiter dissolvitur. Actus fidei, & actus scientiæ circa idem obiectum non comparantur, velut forma, & priuatio formæ; quamuis alter clarus, alter obscurus sit: hoc enim si ita esset, vnum idemque obiectum clarè, & obscurè ab eodem intellectu simul cognosci non posset: haud aliter ac idem aer simul clarus, & obscurus esse non sustineret: comparantur igitur velut actus perfectus, & actus imperfectus: fides enim vivit obscura sit, positiua tamen lux est, & ita se habet respectu lucis scientifiæ, sicuti lux lucernæ respectu lucis solaris, ut Beatus Petrus innuit loquens de testimonio prophetico his verbis: *Cui benefacitis attendentes tanquam lucerna lucenti in caliginoso loco.* At actus perfectus, & imperfectus circa idem obiectum in eodem intellectu impossibiles non sunt: tum quia apprehensio, & iudicium vnius, eiusdemque obiecti in eodem intellectu simul concurrunt: tum etiam, quia idem obiectum, conclusio, & præmissæ, illa clarè, & explicite; hæc vero obscurè, & implicite, attingunt: tum denique quia voluntas eiusdem obiecti amorem inefficacem, & odium efficacem habet; aut è contrario amorem ac volitionem efficacem, ac simul etiam volitionem inefficacem: toties nimirum, quoties aliquid cum repugnantia omittit, vel exequitur: ex quo etiam fit, ut à fortiori voluntas eiusdem obiecti amorem efficacem, & amorem inefficacem habere queat. Quod diximus de actu claro, & obscuro in eodem intellectu circa idem obiectum compossibilibus: dictum puta de actu certo, & incerto; fide nempe, & opinione: quamuis cum Beato Thoma, & Scoto vtriusque alliculæ oppositum tueantur.

CAPVT III.

An idem actus intellectus possit esse clarus, & obscurus; aut certus, & incertus respectu diuersorum obiectorum formalium, vtriusque obiecti materialis?

14 Respondent affirmatiuè Valentia vbi suprâ, Molina, Fonseca, Capreolus, Hispalensis, Durandus, & alij antiquiores: quorum sententia satis patet ex dictis à nobis suprâ lib. 2. tract. 4. cap. 6. ibi docuimus, eundem actum intellectus posse esse simul apprehensionem, & iudicium; affirmationem, & negationem respectu diuersorum: item eundem voluntatis actum posse esse amorem, & odium; intentionem, & electionem respectu diuersorum: ergo similiter in præsentî &c. Oppositum tamen censent innumeri Thomistæ, & non pauci extra scholam Thomisticam, inter quos est P. Suarez disputatione 3. de fide sectione 9. per totam. Commune huius sententiæ fundamentum huiusmodi est: si aliquis actus reapse idem posset simul esse clarus, & obscurus; aut certus; & incertus respectu diuersorum;

sanè idem actus posset esse simul fides, & scientia; aut fides, & opinio respectu diuersorum: consequens autem est absurdum, quia nulla res in se eadem potest constitui in diuersis speciebus; aliàs eadem qualitas materialis posset esse simul albedo, & dulcedo; eademque substantia singularis completa, posset esse simul homo, & equus: at si idem realiter actus foret fides, & scientia; aut fides, & opinio: haud dubiè talis actus in se vnus, idemque in diuersis speciebus esset: cum fides, scientia, atque opinio diuersas actuum species omnium confessione constituent.

Huic argumento respondent aliqui cum Capreolo, actum simul clarum, & obscurum non fore simul fidei, & scientiæ, sed solum solius scientiæ; etsi fidem nonnihil sapiat. Verum in primis, cur è contrario non dicitur, actum illum esse solius fidei, & aliquantulum ad scientiæ conditionem accedere? Deinde si actus ille non est fidei, & scientiæ, ne sit in diuersis speciebus; ergo neque etiam erit clarus, & obscurus, ne sit in diuersis generibus. Alij respondent cum Molina, & Fonseca eiusmodi actum simul clarum, & obscurum non esse formaliter fidei, aut scientiæ, sed potius actum quandam diuersæ speciei, & qui vtriusque perfectiones eminenter tantum contineat. Verum, cum actus ille sit formaliter clarus, & obscurus, & non eminenter tantum; cur etiam non sit formaliter fidei, & scientiæ? præsertim cum ex vtroque idem sequatur inconueniens: haud enim magis abscondat, idem esse in diuersis speciebus, quam esse in diuersis generibus. Respondendum igitur est, cum Valentia, & aliis, eundem actum intellectus posse esse simul fidei, & scientiæ comparatione diuersorum obiectorum, eumque actum ad diuersas species attingere. Quod ut innotescat, animaduertere est, species diuersas interdum esse oppositas: cuiusmodi sunt homo, & equus; quorum alter per animal rationale, alter vero per animal irrationale, & hinnibile finitur: aut etiam albedo, & nigredo; quarum vna visum congregat, alia disgregat: aut demum, ut aliis exemplis superscedam, grauitas & leuitas, quarum hæc sursum: illa deorsum propellit. Interdum vero diuersæ species separatæ tantum, non vero oppositæ sunt: ut albedo, & dulcedo; quæ in eodem subiecto se compatiuntur, & contrarios effectus non habent, aliæque similes qualitates, aut substantiæ, quas referre nihil refert.

His constitutis dicendum est, eandem numero rem non posse spectare ad diuersas species oppositas; aliàs quidem eadem substantia, homo, & equus existens, animal simul rationale, & irrationale esset: & qualitas, identicè albedo, & nigredo, visum simul congregaret, & dissiparet: & qualitas, aut substantia simul existens, grauitas & leuitas sursum simul, ac deorsum rem impelleret. Cum vero species sint disparatæ, non repugnat, eandem omnino rem ad eas simul attingere, aut sub iis contineri: v.g. eandem numero qualitatem esse simul candorem, & dulcedinem; in alia videlicet rerum serie, quamuis in hac ob separabilitatem vtriusque aliter se res habeat. Hoc ut verum esse scias, recolenda est communissima in scholis opinio, & vel de plurium aduersariorum arbitrio verissima, iuxta quam non implicat, eundem realiter conceptum ad diuersa prædicamenta, siue suprema genera attingere, v.g. eandem rem esse simul relationem, & substantiam; aut quantitatem & substantiam; aut actionem, & passionem: non alia ratione, nisi quia huiusmodi genera non sunt opposita, sed disparata; cum tamen, si opposita essent, eadem res in illis simul esse non posset. Quo fit, ut eadem numero res,

res, relatio creata, & increata; aut substantia omnino incorporea, & simul corporea esse nequeat. Cur igitur eadem numero res sub diuersis speciebus esse minime sustineat, quando huiusmodi species disparatae tantum, & non oppositae sunt? at fides, & scientia sunt species solum disparatae, & praecise sumptae non opponuntur; utque aliquam oppositionem habeant, ad vnum obiectum formale, non vero ad diuersa comparari debent: quare fides, & scientia in eundem actum coalescere poterunt. Quod autem opponitur, eandem qualitatem non posse esse simul albedinem, & dulcedinem falsum est: quod vero, eandem substantiam non posse esse simul hominem, & equum ad rem non facit, tamen si verum habeat.

C A P V T IV.

An actus evidens saltem intuitivus cum actu inevidenti, & obscuro coherere possit in eodem intellectu circa idem obiectum?

17 **I**llud non mediocrem difficultatem habet, quousque notitia abstractiua non qualiscunque, sed obscura, & confusa cum cognitione intuitiua composibilis sit? Plures namque eorum (etiam qui fidem cum scientia composibilem esse tuerentur, cuiusmodi sunt Bonauent. Vazquez, & Becanus) negant tamen, cognitionem abstractiuam, aut obscuram fidei, aut opinionis cum intuitione obiecti in eodem intellectu componi posse. Ceterum oppositum cum P. Suarez, & Valentia ubi supra mihi magis probatur: quia cum actus clarus, & obscurus componi possint in eodem intellectu, & de eodem obiecto, ut aduersarij non renuunt, id de omni actu claro, & obscuro dicendum erit: quod enim claritas actus sit intuitiua, vel abstractiua, maior, vel minor, parum interest: sicut etiam nihil refert, quod amor aliquis efficax sit naturalis, vel supernaturalis; intensior, aut remissior, ad hoc, ut cum odio efficaci circa idem obiectum in eadem voluntate componatur. Rursus Deipara se sine viro concepit, & sine dolore peperit, & Filio crucifixo adstetit, intuitiue, ac experimentaliter, necnon etiam abstractiue, & per fidem in hac vita cognouit: ergo, &c.

18 Arguunt tamen primo aduersarij auctoritate Scripturae: namque ab Apostolo definitur fides substantia rerum sperandarum, & argumentum non apparentium. Arguunt secundo auctoritate Patrum: nam Augustinus tractatu 79. in Ioannem sic ait: *Nescio utrumne credere, dicendus est quisque quod videt.* Item Bernardus lib. 3. de considerat. *Fidei*, inquit, *est voluntaria pralibatio veritatis nondum propalata.* Et Chrysostomus. homil. 27. *Quid est*, inquit, *quod vultis videre, ut excidatis a fide.* Arguunt tertio:

omnis actus fidei est meritorius, & laudabilis: Sancti, inquit Paulus ad Hebraeos 11. *Per fidem adepti sunt repromissiones.* At nullus actus intellectus de obiecto intuitiue cognito potest esse meritorius, aut laudabilis: cuius enim meriti, aut laudis esse potest credere, quod intuemur, & experimur? Arguunt quarto: habitus fidei diuinae in patria amittitur, ut ex Paulo Theologi colligunt: ergo quia actus fidei habituales impossibiles sunt cum intuitione Dei. Tandem opponunt: visio intuitiua est possessio quadam eius veritatis, quam intuemur: conuerso vero assensus obscurus fidei, aut opinionis est quidam conatus intellectus ad possessionem veritatis, & quasi medium ad consequutionem illius: sed qui possidet rem, non conatur possessionem illius, nec adhibet media, ut eam consequatur: ergo qui rem aliquam inuenit, non poterit hoc ipso eius fidem, aut opinionem habere.

19 Haec argumenta, tamen si veri speciem aliquam, ac similitudinem praefecerant, longe tamen ab eo aberrant. Ad primum, & secundum ex Scripturis, & Patribus desumptum respondeo, eorum testimoniiis id solum conuinci, fidem esse eorum, quae intuitiue non videntur, quaeque non apparent vi eius actus, quae fides est: hoc enim non prohibet, quominus sit rerum intuitiue cognitarum, & clare apparentium vi alterius actus realiter, aut virtualiter distincti a fide. Ad tertium similiter respondeo, assensum obiecto intuitiue cognito praestitum non esse laudabilem, ac meritorium, si sit de obiecto intuitiue cognito per illum actum, secus vero si per alium actum distinctum. Quare fides obiecti intuitiue cogniti per intuitionem a se distinctam laudabilis tamen ac meritoria erit. Ad quartum respondeo, in primis non paucos deesse, qui probabiliter existiment, habitum fidei in patria remanere. Deinde illi ipsi, qui fidem in patria deperdi censent, magna ex parte id tuerentur, non propter impossibilitatem naturalem habitus fidei cum lumine gloriae: cum igitur ipsi actus fidei, & intuitionis eam, impossibilitatem habeant, cum eorum principia duntaxat opponantur, ex solo libito, & arbitrio Dei volentis statum viatorum, & statum comprehensorum duplici illo habitu, quasi duplici character inter se distinguere, atque insignire. Ad postremum argumentum respondeo, intellectum multo magis perfecte possidere obiectum per fidem simul, & intuitionem, quam per solam hanc: quare licet intuens obiectum, illud possideat, poterit tamen ei fidem adhibere, non ut illud possideat absolute, sed ut illud magis perfecte possideat: nec hoc erit applicare media ad finem inutilem, cuiusve usum perfectum iam habeat. Hac ratione anima Christi plura, quae intuebatur in Verbo, per scientiam discursiuam, & naturalem cognoscebat, quantumlibet discursus multo potiori iure sit applicatio mediolorum ad possessionem veritatis, quam fides.